

Thỏa thuận toàn cầu về Di cư hợp pháp, an toàn và trật tự (GCM)

Di cư là một hiện tượng kinh tế - xã hội tất yếu, vừa là động lực thúc đẩy vừa là kết quả của quá trình phát triển kinh tế xã hội của mỗi quốc gia. Theo số liệu thống kê của Liên hợp quốc, năm 2017 số người đang sống và làm việc ngoài quốc gia mà người đó sinh ra hoặc mang quốc tịch đã vượt 258 triệu (được ví như quốc gia đông dân thứ 5 thế giới) với tốc độ tăng trưởng khoảng 3,1%/năm. Dự kiến con số này sẽ vượt 400 triệu vào năm 2050. Theo Ngân hàng thế giới (WB), kiều hối toàn cầu trong năm 2017 ước tính khoảng 613 tỷ USD, trong đó 76% tức 465 tỷ USD được chuyển về các nước đang phát triển. Cộng đồng người Việt Nam ở nước ngoài hiện nay khoảng trên 4,5 triệu người, trong đó có hơn 500.000 lao động đang làm việc theo hợp đồng. Năm 2017, Việt Nam là một trong 10 quốc gia trên thế giới nhận lượng kiều hối lớn nhất và đứng thứ hai trong khu vực Đông Nam Á (sau Philippines) với 13,8 tỷ USD kiều hối, tương đương hơn 6% GDP.

Thủ trưởng Bộ Ngoại giao Việt Nam Nguyễn Quốc Dũng phát biểu tại hội nghị

Di cư hợp pháp, an toàn và trật tự là một thành tố quan trọng cho sự phát triển bền vững của mỗi quốc gia, của khu vực và thế giới. Quản lý di cư tốt sẽ mang lại lợi ích cho tất cả. Đối với nước gốc, di cư giúp xóa đói giảm nghèo, giảm tỉ lệ thất nghiệp,

tăng cơ hội việc làm, chuyển giao công nghệ, tăng đầu tư, thúc đẩy sản xuất, kinh doanh và kiều hối góp phần cải thiện mức tăng trưởng GDP. Đối với nước tiếp nhận, di cư giúp bù đắp thiếu hụt lao động do mất cân bằng dân số, già hóa dân số, thu hút chất xám, tăng năng suất lao động để giữ lợi thế cạnh tranh, tăng cường giao lưu văn hóa - xã hội. Đối với người di cư, lợi ích rõ nhất của việc di cư ra nước ngoài là cải thiện được mức sống và thu nhập, nâng cao trình độ và kỹ năng, tăng cơ hội phát triển cho bản thân và gia đình.

Bên cạnh những tác động tích cực, di cư quốc tế đã và đang kéo theo các hệ lụy về chính trị, kinh tế, xã hội, phát triển, nhân đạo và quyền con người đối với các quốc gia liên quan. Đối với quốc gia gốc, mặt trái của di cư là chảy máu chất xám, thiếu hụt lực lượng có tay nghề cho thị trường nội địa, tăng chênh lệch giàu nghèo và các vấn đề gia đình, xã hội, phụ thuộc vào kiều hối và do đó giảm động lực phát triển. Đối với nước tiếp nhận, đó là nguy cơ cạnh tranh việc làm với người dân sở tại, vấn đề quản lý di cư trái phép, gánh nặng an sinh xã hội cho nước sở tại và những vấn đề liên quan đến an ninh - văn hóa - xã hội. Đối với người di cư - đối tượng dễ bị tổn thương là sự kỳ thị, phân biệt đối xử, dễ bị lạm dụng, bị bóc lột và nguy cơ trở thành nạn nhân của các tổ chức tội phạm xuyên quốc gia, trong đó có buôn bán người.

Thứ trưởng Bộ Ngoại giao Việt Nam Nguyễn Quốc Dũng và Phó Cục trưởng Cục Lãnh sự Bộ Ngoại giao Trần Thị Tâm dự hội nghị

Di cư quốc tế đã và đang trở thành một vấn đề toàn cầu và là một trong những mối quan tâm hàng đầu của cộng đồng quốc tế, đặc biệt là Tổng Thư ký Liên hợp quốc. Thực tế cho thấy không có quốc gia nào đứng ngoài vấn đề di cư và cũng không có quốc gia nào có thể tự mình giải quyết được vấn đề di cư. Do đó, cộng đồng quốc tế nhận thấy cần phải xây dựng một gói giải pháp toàn cầu làm khung triển khai các hoạt động tăng cường hợp tác quốc tế nhằm quản lý di cư một cách hiệu quả; tăng cường bảo vệ quyền và lợi ích của người di cư để thúc đẩy sự đóng góp của người di cư vào phát triển của xã hội, đưa di cư quốc tế thành nhân tố tích cực cho sự phát triển bền vững. Thỏa thuận GCM hay còn gọi là Gói giải pháp toàn cầu về Di cư hợp pháp, an toàn và trật tự ra đời trong bối cảnh như vậy trên cơ sở Tuyên bố New York về Người di cư và Người tị nạn 2016 (Tuyên bố New York) với sự tham gia của 193 quốc gia thành viên Liên hợp quốc.

Sau 18 tháng tham vấn, kiểm điểm và đàm phán với sự tham gia tích cực và trách nhiệm của hầu hết quốc gia thành viên Liên hợp quốc, các tổ chức chuyên môn Liên hợp quốc, tổ chức quốc tế, tổ chức phi chính phủ, cộng đồng kiều dân, viện nghiên cứu, giới học giả và người di cư, Thỏa thuận GCM đã được đa số quốc gia thành viên Liên hợp quốc nhất trí về nội dung tại Hội nghị liên chính phủ tổ chức vào ngày 10-11/12/2018 tại Ma-ra-két, Ma-rôc. Cho đến thời điểm diễn ra Hội nghị, ngoài 11 nước tuyên bố không tham gia Thỏa thuận gồm Áo, Úc, Séc, Cộng hòa Đô-mi-ni-ca, Hung-ga-ri, Lát-vi-a, Ba Lan, Xlô-va-ki-a, Chi-lê, I-ta-li-a và Hoa Kỳ, còn có 6 nước chưa đưa ra quyết định cuối cùng như Bỉ, Bun-ga-ri, E-xtô-ni-a, I-xra-en, Xlô-ven-ni-a và Thụy Sĩ. Đây là nhóm nước có quan điểm cứng rắn về vấn đề nhập cư và cho rằng Thỏa thuận ảnh hưởng tới lợi ích và chính sách di cư của quốc gia họ.

Ngày 19/12/2018, Đại hội đồng LHQ khóa 73 đã chính thức bỏ phiếu thông qua Thỏa thuận GCM với 152 phiếu thuận; 5 phiếu chống (Hoa Kỳ, Séc, Hung-ga-ri, Ba Lan và I-xra-en); 12 phiếu trắng và 24 nước không bỏ phiếu. Trong khối ASEAN có Xing-ga-po bỏ phiếu trắng và Bru-nây không bỏ phiếu. Thỏa thuận GCM được đánh giá là có ý nghĩa lịch sử vì đây là văn kiện toàn cầu đầu tiên bao trùm tất cả các khía cạnh của di cư và dung hòa quan tâm cũng như lợi ích của các quốc gia thành viên. Thỏa thuận không phải là một điều ước quốc tế, không có tính ràng buộc pháp lý và hoàn toàn tôn trọng độc lập, chủ quyền, tính tự nguyện của các quốc gia. Thỏa thuận đưa ra nhận thức chung và khuôn khổ tăng cường hợp tác quốc tế trong quản lý di cư phù hợp với mục tiêu phát triển bền vững của Chương trình Nghị sự 2030.

Thỏa thuận bao gồm 23 mục tiêu và cam kết hành động tập trung vào việc thúc đẩy các kênh di cư hợp pháp; phòng, chống di cư trái phép và mua bán người; các biện pháp bảo vệ người di cư; phát triển kỹ năng và công nhận lẫn nhau về kỹ năng; thúc đẩy đóng góp của người di cư và cộng đồng kiều dân; tăng cường hợp tác quốc tế vì di cư hợp pháp, an toàn và trật tự... Tổ chức Di cư quốc tế (IOM) là cơ quan đầu mối điều phối các hoạt động liên quan đến việc triển khai Thỏa thuận. Việc theo dõi và kiểm điểm GCM được thực hiện tại “Diễn đàn toàn cầu về di cư” (GFM) họp 04 năm một lần, bắt đầu từ năm 2022, giữa các kỳ là cuộc họp quan chức cấp cao được tổ chức 02 năm một lần.

Chính sách nhất quán của Chính phủ ta là thúc đẩy di cư hợp pháp và coi đây là biện pháp tốt nhất để hạn chế di cư trái phép; kiên quyết đấu tranh phòng, chống di cư trái phép và mua bán người; bảo vệ quyền và lợi ích chính đáng của công dân Việt Nam di cư ra nước ngoài; tăng cường hợp tác quốc tế trong quản lý di cư vì lợi ích cho tất cả. Trên cơ sở lợi ích và quan tâm của ta về di cư và phát triển, Việt Nam đã tham gia tích cực vào quá trình tham vấn, kiểm điểm và 06 vòng đàm phán liên chính phủ nhằm đưa vào nội dung Thỏa thuận GCM những quan điểm và ưu tiên của ta trong lĩnh vực này.

Ngày 03/12/2018, Thủ tướng Chính phủ đã quyết định thông qua Thỏa thuận GCM. Phát biểu tại phiên toàn thể Hội nghị liên chính phủ tại Ma-ra-két ngày 11/12/2018, Thứ trưởng Ngoại giao Nguyễn Quốc Dũng, Trưởng đoàn Việt Nam đã thông báo quyết định của Chính phủ Việt Nam thông qua Thỏa thuận; đánh giá cao ý nghĩa lịch sử của Thỏa thuận; khẳng định quan điểm và chính sách của Việt Nam là thúc đẩy di cư hợp pháp và có trật tự; tăng cường hợp tác quốc tế để đấu tranh loại bỏ nguồn gốc và ngăn chặn di cư trái phép; đồng thời cam kết hợp tác với Liên hợp quốc, các quốc gia thành viên và các bên liên quan triển khai hiệu quả Thỏa thuận này.

Bộ Ngoại giao đang nghiên cứu xây dựng lộ trình triển khai Thỏa thuận phù hợp với hoàn cảnh và điều kiện của Việt Nam để báo cáo Chính phủ ban hành Nghị quyết về vấn đề này nhằm tăng cường quản lý hiệu quả di cư quốc tế cho sự phát triển bền vững.